

Obsah

ÚVODEM	3
1 STÁT A SPOLEČNOST	5
1.1 Stát a studium jeho povahy	5
1.2 Stát jako instituce	11
1.2.1 Obecná charakteristika instituce	11
1.2.2 Specifika moderního státu jako instituce . . .	13
1.3 Státní moc	15
1.3.1 K obecné charakteristice moci	15
1.3.2 Státní moc; její legitimita a legalita	18
1.3.3 Pojem státní moci a veřejné moci	21
1.4 Suverenita státu	23
1.5 Státní území a obyvatelstvo	25
1.6 Pojem státu. Stát jako právnická osoba	26
1.6.1 K pojmu státu	26
1.6.2 K charakteru moderního státu	28
1.6.3 K charakteru státu jako právnické osoby . . .	29
1.7 Funkce státu	30
Literatura	33

2	STÁTNÍ ORGÁNY A ORGANIZACE STÁTU	35
2.1	Organizace státu	35
2.2	Státní orgány, jejich postavení a charakteristika . . .	38
2.2.1	Působnost státního orgánu	40
2.2.2	Pravomoc státního orgánu	42
2.2.3	Státně mocenský charakter činnosti státního orgánu	45
2.2.4	Způsob vzniku státního orgánu	46
2.2.5	Složení státního orgánu	47
2.3	Typy a druhy státních orgánů	47
2.3.1	Typy státních orgánů	48
2.3.2	Druhy státních orgánů	49
2.3.3	Klasifikace státních orgánů	50
2.4	Zásady organizace státu	53
	Literatura	56
3	ÚSTAVA A MODERNÍ STÁT	59
3.1	Kořeny vzniku ústavy moderního státu	59
3.2	Druhy ústav z hlediska jejich typologie	63
3.2.1	Ústavy právní a faktické	63
3.2.2	Ústavy ve formálním, materiálním a ideálním smyslu	64
3.2.3	Ústavy rigidní a flexibilní	67
3.2.4	Ústavy psané a nepsané	68
3.2.5	Ústavy reálné a fiktivní	68
3.2.6	Ústavy původní, přenesené, ...	69
3.2.7	Ústavy dohodnuté, oktrojované a revoluční . .	70
3.2.8	Ústavy z hlediska státního zřízení a formy vlády	70

3.3	Funkce ústavy	71
3.4	Obsah ústavy	74
3.4.1	Ustanovení o organizaci a činnosti státu	76
3.4.2	Ustanovení vyjadřující vztah státu ke společnosti a jednotlivcům a navenek (vztahová ustanovení)	78
3.4.3	Ustanovení vyjadřující státní cíle a hodnoty, na které je stát vázán	79
3.5	Dynamismus a stabilita ústavy	81
3.6	Forma ústavy	85
3.6.1	Nadpis ústavy	86
3.6.2	Systematika ústavy	86
3.6.3	Vyšší právní síla	87
3.6.4	Ústavodárná procedura	88
3.6.5	Jazyk a délka ústavy	89

Literatura 91

4	FORMY VLÁDY	93
4.1	Úvodem	93
4.2	Pojem formy vlády	94
4.3	Základní členění forem vlády	95
4.3.1	Monarchie	95
4.3.2	Republika	97
4.4	Jednotlivé typy forem vlády	100
4.4.1	Parlamentní monarchie	100
4.4.2	Dualistická monarchie	101
4.4.3	Parlamentní republika	102
4.4.4	Prezidentská republika	103

4.4.5	Modifikované systémy	104
4.4.6	Další formy vlády	106
4.5	Závěrem	107
Literatura		108
5	DEMOKRACIE A JEJÍ FORMY	111
5.1	Znaky demokracie z hlediska státovědy	112
5.1.1	Princip většiny a ochrany menšiny	116
5.1.2	Pravidla demokratického rozhodování z hlediska státovědy	120
5.2	Volby a volební systémy	124
5.3	Přehled technik volební reprezentace	126
5.3.1	Většinové volební techniky	127
5.3.2	Proporcionální volební techniky	128
5.4	Formy přímé demokracie	133
5.4.1	Původní formy přímé demokracie	133
5.4.2	Referendum a další formy přímé demokracie	135
Literatura		139
6	MODERNÍ STÁT A POSTAVENÍ JEDNOTLIVCE	141
6.1	Základní pojmy. Obyvatelstvo, jedinec, občan, cizinec	141
6.2	Státní občanství	144
6.2.1	Pojem a obsah státního občanství	145
6.2.2	Způsoby nabývání státního občanství	150
6.2.3	Způsoby pozbývání státního občanství	152
6.3	Základní práva a svobody	154
6.3.1	Základní pojmy	154
6.3.2	Historické kořeny základních práv a svobod	158

6.3.3	Charakteristika základních práv a svobod . . .	164
6.3.4	Klasifikace základních práv a svobod. Katalogy	172
6.3.5	Základní povinnosti	176
6.3.6	Záruky základních práv a svobod	179
6.4	Postavení cizinců	182

Literatura	185
-------------------	------------

7 PARLAMENT, PARLAMENTARISMUS A TVORBA PRÁVA **187**

7.1	Základní otázky parlamentarismu	187
7.2	Základy právního postavení parlamentu	192
7.2.1	Název parlamentu	193
7.2.2	Sídlo parlamentu	194
7.2.3	Místo v soustavě státních orgánů	194
7.2.4	Zřízení parlamentu	195
7.2.5	Ustavení parlamentu	195
7.2.6	Nároky na výkon poslanecké funkce	195
7.2.7	Složení parlamentu	196
7.2.8	Struktura parlamentu	197
7.2.9	Vnitřní organizace parlamentu	198
7.2.10	Pravomoc parlamentu	198
7.2.11	Působnost parlamentu	199
7.2.12	Organizační pravidla činnosti parlamentu . . .	200
7.2.13	Právní status poslance	201
7.3	Základní otázky tvorby práva	204

Literatura	210
-------------------	------------

8	HLAVA STÁTU	213
8.1	Uvození problematiky	213
8.2	Hlava státu v monarchii	214
8.3	Hlava státu v republice	217
8.3.1	Ústavně politický charakter a význam postavení hlavy státu v republice	222
8.3.2	Postavení hlavy státu v jednotlivých formách vlády	224
	Literatura	226
9	VLÁDNÍ A VÝKONNÉ ORGÁNY	229
9.1	Uvození problematiky	229
9.2	Vláda	231
9.3	Zásady organizace veřejné a státní správy	242
9.3.1	Pojmová a organizační východiska	242
9.3.2	Přehled a charakteristika základních organizačních zásad	244
9.4	Ústřední orgány státní správy	251
9.5	Územní orgány státní správy	258
	Literatura	263
10	ORGÁNY A JINÉ PROSTŘEDKY OCHRANY PRÁVA	265
10.1	Soudnictví	266
10.1.1	Nezávislost soudců	269
10.1.2	Nezávislost soudů	270
10.1.3	Principy soudního rozhodování	271
10.2	Ústavní soudnictví	275

10.3	Správní soudnictví	277
10.4	Státní zastupitelství	280
10.5	Ombudsman – mluvčí (obhájce) občanských práv	283
10.6	Jiné prostředky ochrany práva	284
10.6.1	Advokacie	284
10.6.2	Notářství	286

Literatura **288**

11 ÚZEMNÍ ORGANIZACE MODERNÍHO STÁTU A JEJÍ FORMY Z HLEDISKA ORGANIZACE STÁTNÍ MOCI **291**

11.1	Pojem federalismu a jeho historický vývoj	294
11.2	Současné pojetí federalismu a jeho formy	296
11.3	Jevové formy a podmínky federalismu	302
11.4	Federalismus a forma vlády	308
11.5	Vývojová stadia federalismu	309
11.6	Federalismus a politické strany	309

Literatura **312**

12 SAMOSPRÁVA **315**

12.1	Pojem a vývoj samosprávy	315
12.1.1	Pojem samosprávy	315
12.1.2	Samosprávné veřejnoprávní korporace	319
12.1.3	K vývoji samosprávy	321
12.2	Charakter a znaky samosprávy, druhy samosprávy . .	328
12.2.1	Charakter a znaky samosprávy	328
12.2.2	Druhy samosprávy	332
12.2.3	Místní (územní) samospráva	333

12.2.4 Zájmová samospráva	336
Literatura	339
Výběr použité a doporučené literatury	340